

KRONIEK

EEN TE LATE VERSCHIJNING

Munch in het Stedelijk Museum te Amsterdam

Edvard Munch (1863) is ons reeds jaren door de bekende verzamelwerken over de kunst der 19de eeuw voorgezet als het genie van Noorwegen onder de moderne schilders. Hij kan voor een geijkte beroemdheid gelden. Als zoodanig was een eerste groote tentoonstelling van zijn werken in Amsterdam niet te vroeg anno 1937. Het kan nooit te vroeg zijn voor belangrijk werk. Wat diepgang heeft in een tijd is toegerust voor lange reizen en ligt niet overal aan in kleine havens. Munch, tijdgenoot van een Ensor, Breitner, Verster, der Kinderen, Toorop, blijkt echter in 1937 te laat. Wie zich los kan maken van de suggestie van roem, heeft in Munch een van die wonderlijke gevallen kunnen aantreffen, die weer eens te meer bewijzen de bedriegelijke macht van het groote gebaar, van de gedurfde en de interessante houding. Wij hebben het voorrecht Munch hier los te zien van zijn locale Noorsche beteekenis. Wij kunnen over zijn locale waarde geen oordeel hebben. In 1937 in Amsterdam is hij voor ons louter en alleen een schilder, dien we tegemoet treden terwille van de waarden van zijn schilderskunst. Het zou anders geen zin hebben gehad een grootscheepsche expositie in te richten van talrijke uit het Noorden verzonden werken. Welke diplomatieke motieven dergelijke tentoonstellingen voorschrijven kan den minnaar van schilderkunst onverschillig laten. Wij moeten aannemen, dat het een artistieke daad van belang werd geacht Munch hier eindelijk te laten zien met een belangrijk overzicht van zijn werk.

De beschouwing bracht echter een teleurstelling, waar men het zwijgen toe zou kunnen doen, als er niet een algemeene kant was aan die teleurstelling. Munch immers schildert omstreeks 1886—'89 zooals Ensor, Toorop e.a. schilderden, niet beter, misschien niet slechter. Hij heeft een romantischen inslag, de neiging tot het literaire, occulte motief. Hij houdt van het aandoenlijke tafereel, van ziekenkamers en sterfkamers. Hij herhaalt zich gaarne in zoo'n motief, wat een romantische monomane trek kan zijn. Later wordt hij wilder, moderner, in den trant van Matisse, van Dongen, met Duitsche vergrovingen. Fauvisme, expressionisme, hij raakt er aan, evenals aan Toulouse Lautrec. Zijn formaten zijn in den regel groot, zijn kleuren hevig. Romantiek en modernisme vermengen zich. Hij heeft Europa bereisd, de stroomingen in Parijs en Berlijn gezien en is telkens teruggekeerd in het Noorden, als de groote meneer in de kleine provinciestad, die daar de allures der Europeesche wereldsteden gaat invoeren. Het is mogelijk, dat hij daarmee in het Noorden opzien heeft verwekt en invloed heeft gekregen. Het is niet alleen mogelijk maar zeker, dat hij enorme doeken van Rubens-achtige